

ИЗЪ НАШЕТО МИНАЛО

КЪРДЖАЛИИ

Откъсът от повестта „Нещастна фамилия“

Кърджалии! Кое чувствително сърце не се разтреперва при това страшно за нашите прадеди име? Кой българин не ще заплаче, като си припомни онзи нещастия, които сж търпели нашите прадеди от кърджалиите? Колко села сж станали тяхна жертва! Бащи и майки сж погивали съ хиляди от кърджалийска адска злоба!... Но само от кърджалии ли сж търпели нашите прадеди? Ами от яничари, от делибашии?!...

Нощта бше ясна и тиха. На небето, което бше покрито съ безчислени звезди, се носеха един след други тънки сиви облаци, през които ясната луна намусено надничаеше... Голъма тишина царуваше навсѣкѣде. Всичката природа спеше... Само два часа далеч от Котелъ, въ една прекрасна долина, се чуваше голъм шумъ. Тамъ се намираще цѣла орда кърджалии, които, освенъ 5—6 души, всичкитѣ спѣха. Тѣзи 5—6 души седѣха около единъ огънь, който вече угасваше — и си приказваха. Тѣ по дрехитѣ се познаваха, че сж началници на тази орда — а особено единъ от тѣхъ, който бше облеченъ току-речи въ чисто злато. И наистина, той бше главниятъ началникъ.

— Гнѣвъ ме е, дето не можаме да влѣземъ въ Котелъ... — Какъ е възможно да влѣземъ, ефенди? Котленци се обградили съ кола и пушки. Въ това време се чу гласа на единъ отъ Аклж беевитѣ чиновници:

— Хей! кой е тамъ?
— Приятель — отговори другъ непознатъ гласъ.

Аклж бей и Сали прекъснаха разговора си, станаха и почнаха да се слушватъ:

— Да ме заведете при Аклж бей! — каза непознатиятъ гласъ.

— При мене иска да дойде — рече Аклж бей, като погледна съ безпокойствие на Сали — кой ли ще да е той?

Следъ нѣколко минути Сали доведе при Аклж бей едно яничарина, които имаше подъ мишницата си единъ голъмъ вжзелъ.

— О! ти си яничаринъ — нашъ врагъ — каза Аклж бей като го видѣ — но да видимъ защо ли си дошълъ?

— Азъ дойдохъ съ добро намѣрение и не съмъ ви врагъ — рече младиятъ яничаринъ, като му се поклони.

— Да не си проведенъ отъ силистренския паша, за да ни придумашъ да се предадемъ?

— Съвсемъ не! Азъ съмъ проведенъ отъ Караманъ бей да те поздравя, да ти кажа нѣщо и да ти дамъ тѣзи подарѣци.

При тѣзи думи младиятъ яничаринъ развърза голъмия вжзелъ, който бше подъ мишницата му, извади оттамъ единъ позлатенъ часовникъ, една пѣстра копринена чалма, унизана съ маргаритъ и две копринени кърпи, обшити наоколо съ злато. Всичко това той подаде на Аклж бей.

Аклж бей съ голъма радостъ прие тѣзи подарѣци най-повече защото бѣха пратени отъ Караманъ бей (най-голъмиятъ му врагъ). Но той скоро се намуси, като помисли, че този яничаринъ е пратенъ да му каже нѣкоя тайна.

— Каква тайна ще ми кажешъ? — запита го той съ гордостъ. — Кажя я!

— Караманъ бей ми е поръчалъ — рече младиятъ яничаринъ, като се поклони — да ти кажа, че, ако стѣпишъ въ Шуменъ, ще изтеглишъ голъмо зло... не отъ него, а отъ Джамалъ бей.

— Голъмо зло ли? — съ презрение извика Аклж бей, — Че какво право има Джамалъ бей да ме закача, когато азъ по царска заповѣдъ трѣбва да мина презъ Шуменъ? А не мисли ли той, че азъ, ако се разгнѣвъ, ще бжде за него зле?

— Не знамъ. Но Джамалъ бей приготви войската си, въоръжи всички шуменици и чака само да се приближишъ до Шуменъ.

— Ахъ! — съ гнѣвъ извика Аклж бей. — Този Джамалъ бей много ще се разкайва, но ще бжде късно!

После, като помисли, прибави: — Нищо друго не остава, само утре да нападнемъ на Котелъ, да земемъ всичко и да го изгоримъ. Оттамъ да идемъ въ Шуменъ и тамъ самага Джамалъ бей да набиемъ на колъ.

— Това може да стане — присторено каза младиятъ яничаринъ; но малко мъжничко, защото Джамалъ бей тѣ лесно не оставя човѣкъ да го набива на колъ...

— Мжлчи! — извика му сърдито Аклж бей.

— Азъ ще млъкна, но позови ми да ти кажа още нѣколко думи.

— Кажя да видимъ.

Красотитѣ на родната страна

Пиринъ планина — върховетѣ Елъ-Тепе и Кутела.

СЪЧКО СИ ОТИВА...

Нека си лудува
Съчко на провала,
азъ ще си надувамъ
весело кавала.

Съчко си отива —
затова лудѣе,
утре баба Марта
ще ни се засмѣе...

И тогава сбогомъ,
студове и хали, —
току вижъ скорцитѣ
първи долетѣли.

Веса Паспалеева

— Дето ще се залавяшъ съ Джамалъ бей, не е ли по-добре да направишъ тѣй, както иска Караманъ бей?

— Че какъ иска Караманъ бей?

— Той иска да се съедини съ тебе и да предаде Шуменъ въ твоитѣ рѣце.

— Бива, — каза той радостно — ако Караманъ бей се съедини съ мене, то и за него, и за мене много добре ще бжде.

— Караманъ бей иска да се съедини съ тебе, но ето съ какво условие: като влѣзешъ въ Шуменъ, да го запалишъ и колкото богатство добиешъ отъ Шуменъ да го раздѣлишъ съ Караманъ бей... Съгласенъ ли си?

— Съгласенъ съмъ, съгласенъ — бързешкомъ каза Аклж бей.

— Ако си съгласенъ, потвърди съгласието си писмено.

— Добре.

Младиятъ, яничаринъ скри малката записка, що му я даде Аклж-бей, поклони се и каза:

— Слушай още една дума...

— Слушамъ — рече Аклж-бей.

— Четири часа отъ Шуменъ има село Преславъ, което е много богато, и Джамалъ-беевитѣ синове сж тамъ. Ти съ войската си трѣбва да нападнешъ на това село. Джамалъ бей, за да отърве синоветѣ си,

ще дойде противъ васъ съ всичката си войска. Тогазъ Караманъ бей ще отвори всички шуменски врати, и ти свободно ще можешъ да влѣзешъ въ Шуменъ.

Когато Аклж-бей и Сали останаха сами, първиятъ каза на последния:

— Сега вече Шуменъ е въ наши рѣце. Нѣма никакво съмнение, че ний, като направимъ Шуменъ на пепель, както Жеравна — нашето име ще гърми по цѣлъ свѣтъ. Ахъ Сали, колко ще е приятно да гледаме Шуменъ като гори!

Аклж бей отиде при войската си, която стоеше на десетъ крачки надолу отъ него и бше готова да върви.

— Юнаци! — каза той, като се качи на коня си — досега не сте посрамили името си, надѣвамъ се и отъ сега нататъкъ да не го посрамите...

Жеравна ще ви помни вовѣки!.. Сега пакъ ще идемъ въ Преславъ, и даже въ Шуменъ да заковемъ въ сърдцата имъ нашитѣ страшни имена!

Пламякътъ, който ще излѣзе отъ нашитѣ рѣце, нека бжде гробъ на тѣзи гяурски жилища, и всичкото имъ богатство ще бжде наше...

Василь Друмевъ

Добри Немировъ

Роденъ е презъ 1882 година въ гр. Русе.

Добри Немировъ е единъ отъ най-известнитѣ наши съвременни писатели. Неговото голъмо и разнообразно творчество, го е направило любимъ на много читатели — малки и голъми. Написалъ е нѣколко книги разкази, повести, трилогията романи: „Братя“, „Първи бразди“ и „Презъ огъня“; пиеситѣ: „Тъмни души“, „Ева и дяволтъ“, „Вжзелтъ“ и др. Има и една книжка „Пиески за деца“, която е претърпѣла нѣколко издания и пиескитѣ отъ която сж играни почти по всички сцени.

Преди две години излѣзе книгата му „Когато бѣхъ малък“, разкази за всички. Сега излѣзе втората книга „Когато бѣхъ малък“. Тя започва съ разказчето „Пѣсничката“, което бѣ написана специално за „Славейче“. Сега помѣстваме разказчето „Дния, хлѣбъ и сирене“, отъ сжщата книга.

МОЛИТВА

Научи ме, Боже,
да обичамъ всички:
бедни и богати,
звѣрове и птички.
Да почитамъ всѣки
сиромашъ последенъ,
въ грижа да помагамъ
на сирака беденъ.
Научи ме, Боже,
заранъ изъ полето
слънцето да срѣщамъ
съ радостъ на сърдцето.
Научи ме, Боже,
съ тѣзи две ржчички
птичкитѣ да храня
съ хлѣбецъ и трошички.

Георги Хрусановъ

Григоръ Угаровъ

МАЛЪКЪ СЪЧКО — ЧЕРЕНЪ СЪЧКО

Веднѣжъ седѣли въ своята ледена пещера Малъкъ Съчко и баба Марта. Седѣли и се препирали.

— Азъ мога да вкова въ ледъ всички рѣки и морета; да натрупамъ снѣгъ до пояса; да затворя всички хора въ къщи, та само презъ прозорцитѣ страхливо да ме поглеждатъ, — хвалѣлъ се малъкъ Съчко!

— Нищо не можъ имъ стори, Съчко! — присмѣла му се баба Марта. Малъкъ си, пакъ и слабичкъ си още!

— А ти какво би направила, дърто? — викналъ ядосано Съчко. Малко ли е това да завориишъ хората въ къщи, да вковешъ рѣкитѣ и моретата въ ледъ и да слушашъ само тжжния вой на гладнитѣ вълци, спрѣли по кръстопжтищата?

— Че това какво е? — сопнала се баба Марта и дълбокитѣ ѝ бръчки се кръстосали. Отъ устата ѝ стрѣкналъ едничкия ѝ кривъ зѣбъ. — Азъ така ще направя, че хора и животни ще измръзнатъ до кости.

Малъкъ Съчко разсърченъ отворилъ вратата и съ все сила

я бухналъ задъ гърба си, а самъ той поелъ пжтя къмъ равнината надолу.

Засвирили снѣжни виелици. Заплакала гората. Тръпнѣли заскрежени клони. Снѣгъ покрилъ земята до пояса. Селата затихнали. А горската пжтека се прошарила отъ прѣсни вълчи стѣпки.

Малъкъ Съчко препусналъ съ ледения камшикъ. Камшикътъ плещѣлъ, а Съчко тананикалъ. По пжтищата жива душа нѣмало. Само край едно планинско селце виелъ гладенъ вѣлкъ, мършавъ като скелетъ.

Малъкъ Съчко, засмѣнъ до уши, влѣзълъ въ селцето. Спрѣлъ до най-крайната къща. Надникналъ въ кумина, но едри кълба димъ и нажежени сажди го облизали като дяволски езици и лицето му почернѣло. Ядосалъ се той, изтропалъ на прозореца и погледналъ вжтре. Какво да види? Въ огнището горѣлъ буенъ огънь, а край него седѣла прегърбена баба съ дветѣ си внучета. Разправяла бабата при-

казки. Внучетата я слушали радостни. Звънкалъ детскиятъ смѣхъ като камбанки. По настрана пушелъ съ голъма лула и дѣдо имъ. Пушелъ кротко и се радвалъ на русокоситѣ внучета. Хичъ и не поглеждалъ навънъ, дето се люгѣлъ малъкъ Съчко.

Разгнѣвилъ се отново той, разгнѣвилъ се още и че му изгорили лицето и подгонилъ съ ледения си камшикъ снѣжнитѣ виелици. И погледналъ пакъ презъ прозореца. Стариатъ все така спокойно пушелъ съ голъмата лула. Децата весело скачали около огнището. Скачали и пѣли:

„Малъкъ Съчко, стига вий,
Доде огънь тукъ гори,
дрѣвца докатъ въ двора има
насъ не лпши люта зима!“

Нѣмало какво да прави. Навелъ глава, тръгналъ изъ равното заснѣжено поле. Когато приближилъ къщата на голъмия родъ на Съчковитѣ презъ прозореца баба Марта му замахнала съ ржка и извикала:

— Казахъ ли ти азъ на тебе! Я се вижъ! Почернѣлъ си като дяволъ.

Черенъ Съчко нищо не отговорилъ. Влѣзълъ вжтре. Свилъ се въ единъ жгълъ и тѣй си останалъ.

Било редъ на баба Марта. И тя се спуснала надолу.

Прогонила чернитѣ облачета. Надъ бѣлата равнина се усмихнало слънчице. Топлитѣ лъчи отново погалили заспалата земя. Снѣгътъ започналъ да се топи. Дърветата — изправили превити клони. Врѣчетата безгрижно зацѣркали. Заблѣли малки агънца.

— Капъ-чукъ, капъ-чукъ — закапали весело стрѣхитѣ.

Старецътъ отъ крайната селска къща хвърлил рунтавия кожухъ и повелъ голъмото стадо къмъ полето.

Децата заиграли около малкитѣ агънца.

Но изведнѣжъ баба Марта се разлютила. Препуснала изъ полето. Плюсналъ и нейния камшикъ. Страшно заплакала въ кумина виелицата. Полетѣли едри парцали снѣгъ. Отъ стрѣхитѣ се спуснали ледени кичури.

И до като да се прибератъ хора и животни въ къщи, измръзнали до кости.

Усмихнала се доволно баба Марта. Тръгнала къмъ крайната селска къща, но като минавала презъ градинката, видѣла бѣлата глава на цѣфнало ко-

киче.

— Охъ, бабиното цѣвте, много си подранило, баби, много! Ехъ, нали си най-младо отъ цѣвтата и най-глупавичко си!

Нѣжното цѣвте плахо погледнало сбръчканото лице на баба Марта, навело глава и отронило бистра сълза. Лъснала сълзичката като елмазъ. Но нали баба Марта носи женско сърдце — сжжалила го. Зашибала съ камшика снѣжнитѣ облаци и ги пропилѣла задъ бѣлата планина далече. Пакъ огрѣло слънчице. Отново се затопилъ дебелия снѣгъ. А стрѣхитѣ пакъ закапали:

— Капъ-чукъ, капъ-чукъ!
Доволна и весела тръгнала си Баба Марта.

Въ жгъла още седѣлъ свитъ на кълбо Малъкъ Съчко и търпеливо чакалъ другата година, че да го познаятъ ония лоши хора, дето му изгориха хубавото лице.

Отъ тогава и до днесъ Малъкъ Съчко винаги си отива обгоренъ и почернѣлъ като дяволъ. А въ голъмия домъ на Съчковитѣ, дето се събирали всички месеци, го нарекли Малъкъ Съчко-Черенъ Съчко. Тѣй и до днесъ му викатъ тѣ.